

29/60. - SV/ks.
NORGES ALMENVITENSKAPELIGE
FORSKNINGSRÅD.

Mars 1960.

Arkiv

U t r e d n i n g e r
o m
a k a d e m i s k a r b e i d s k r a f t .

Melding nr. 4 1960.

TILGANG PÅ NYE STUDENTER OG SAMLET ANTALL
STUDENTER VED NORSKE OG UTENLANDSKE LÆRE-
STEDER I 1959.

TILGANGEN PÅ NYE STUDENTER TIL UNIVERSITETENE I BERGEN OG OSLO I 1959.

Som følge av studieordningene og registreringsmåten i de åpne studier er det vanskelig å gi helt sikre opplysninger om den årlige tilgangen på nye studenter. Det mest aktuelle mål for tilgangen er tallet på immatrikulerte. I tabell 1 nedenfor er tallet på immatrikulerte ved Universitetet i Oslo i 1959 fordelt på fag og sammenliknet med tallene for årene 1955-1958. Fordelingen på fag bygger på de opplysninger studentene selv gir når de melder seg til immatrikuleringen.

Tabell 1. Immatrikulerte ved Universitetet i Oslo årene 1955-1959 fordelt på fagstudier. x)

Fag	1955		1956		1957		1958		1959	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
Filologi	356	35,9	344	31,2	484	34,8	468	36,2	508	34,7
Realfag	190	19,1	246	22,3	348	25,0	321	24,8	378	25,9
Psykologi	59	5,9	55	5,0	61	4,4	50	3,9	53	3,6
Jus	135	13,6	179	16,2	181	13,0	177	13,7	184	12,6
Sosialøkonomi	27	2,7	71	6,4	59	4,2	42	3,3	49	3,4
Aktuarfag	1	0,1	4	0,4	10	0,7	11	0,9	16	1,1
Teologi	18	1,8	28	2,5	23	1,7	31	2,4	30	2,1
Medisin	129	13,0	102	9,3	126	9,1	99	7,7	132	9,0
Farmasi	51	5,1	40	3,6	57	4,1	31	2,4	61	4,2
Mag.scient.			1	0,1						
Mag. art.	27	2,7	32	2,9	41	2,9	62	4,8	51	3,5
I alt	993	100,0	1102	100,0	1390	100,0	1292	100,0	1462	100,0

x) Bare immatrikulerte som har oppgitt at de skal studere. For 1959 kommer faget odontologi i tillegg med 46 immatrikulerte som ikke er med i tabellen.

Av tabellen ovenfor går det fram at tallet på studenter som har oppgitt at de ønsker å studere ved Universitetet i Oslo er 1462, eller 13,2 % større enn året før. Økningen fordeler seg nokså jevnt på fagene. I Bergen var tallet på immatrikulerte i 1959 som ønsket å studere 233, fordelt slik på fag: filologi 102, realfag 87, jus 23, sosialøkonomi 2, teologi 2, medisin 17.

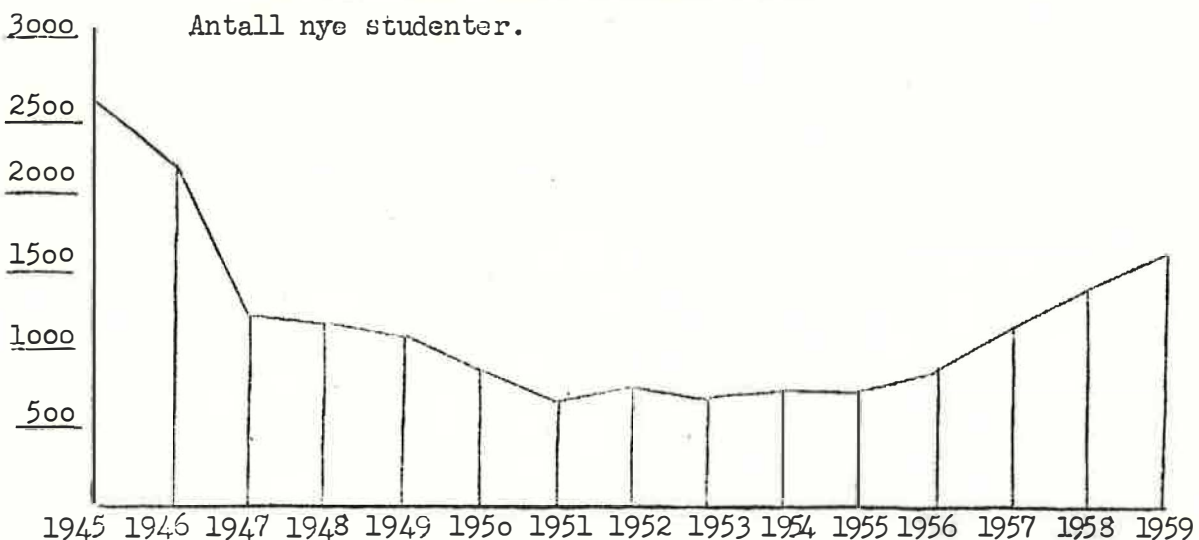
Opplysningene fra immatrikuleringen gir et usikkert mål for tilgangen, da mange faller fra eller skifter studium den nærmeste tiden etterpå. Et bedre generelt uttrykk for tilgangen enn tallet på immatrikulerte er tallet på personer som har bestått forberedende prøve i filosofi. Tabell 2 nedenfor viser tallet på kandidater ved forberedende prøve i filosofi i Bergen og Oslo årene 1945-1959, fra og med 1947 også som prosentandel av artiumskullet. I figur I vises en grafisk framstilling av tilgangen.

Tabell 2. Uteksaminerte fra forberedende prøve i filosofi ved universitetene i Bergen og Oslo årene 1945-1959. Absolutt antall og i % av artiumskullet. x)

	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Bergen		265	131	136	123	115	85	76	74	65	97	109	148	142	236
Oslo	2529	1928	1094	1031	932	698	537	636	560	622	584	710	953	1176	1397
Tilsammen	2529	2193	1225	1167	1055	813	622	712	634	687	681	819	1101	1318	1633
I % av artiumskullet			24,0	22,0	20,4	17,2	15,0	19,1	17,8	19,5	18,7	20,5	25,1	28,1	33,4

x) Halvparten av årets og halvparten av fjorårets artiumskull.

Figur I. - Antall personer som har bestått forberedende prøve i filosofi ved universitetene i Bergen og Oslo årene 1945-1959.

Det siste året har tallet på kandidater fra forberedende prøve økt med 23,9 %, på de siste 3 årene er tallet fordoblet. Økningen har vært relativt sterkest i Bergen. Siden 1955 har tallet på studenter med prøve i filosofi økt langt raskere enn tallet på artianere.

I tabellene 3 og 4 har vi forsøkt å stille opp tall for tilgangen til enkelte studier som er mer pålitelige enn opplysningene fra immatrikuleringen. I fag hvor det foregår en systematisk registrering av de nye studentene ved begynnelsen av studiet, har vi nyttet opptakings- eller innmeldingstall som mål for tilgangen, i andre fag har vi brukt tall fra universitets-eksamener som avlegges tidlig i studiet. For teologer er nyttet forberedende prøve i hebraisk, for sosialøkonomer forberedende prøve i matematikk, for filologer eksamen i almen språkvitenskap og for jurister eksamen i sosialøkonomi. Disse prøvene avlegges vanligvis i det andre eller tredje semester etter immatrikuleringen og gir derfor ikke helt aktuelle uttrykk for tilstrømningen til studiene. På grunn av de uensartede kriteriene blir ikke de årlige tilgangstallene for de ulike studiene helt sammenliknbare.

Tabell 3. - Tilgang til de enkelte studier ved Universitetet i Oslo (utenom magistergradsstudiene og aktuarstudiet) årene 1946-1959.

A n t a l l n y e s t u d e n t e r d e e n k e l t e å r.														
	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Filologi 1)	543	219	197	122	142	118	108	119	130	148	225	259	268	417
Realfag 2)	218	106	103	125	123	124	126	129	164	138	158	239	369	416 ^{x)}
Psykologi 3)			84	97	74	49	46	48	37	38	32	43	58	59
Jus 4)				155	256	148	112	126	92	144	82	117	166	162
Sosialøkonomi 5)		54	102	68	61	46	27	22	13	12	7	8	16	24
Teologi 6)	85	74	29	42	35	32	27	31	17	14	13	41	33	47
Farmasi	30	45	25	30	25	20	20	30	30	30	40	40	30	41
Medisin	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	130	130

1) Eksamen i almen språkvitenskap. 2) Registrert på Blindern. 3) Innmelding ved psykologisk institutt. 4) Eksamen i sosialøkonomi for jurister. 5) Forberedende prøve i matematikk for økonomer. 6) Forberedende prøve i hebraisk (inkluderer også tilgang til Menighetsfakultetet).

x) 332 studenter har bestått forkurset i matematikk høsten 1959.

Tabell 4. - Tilgang på nye studenter ved Universitetet i Bergen årene 1955-1959.

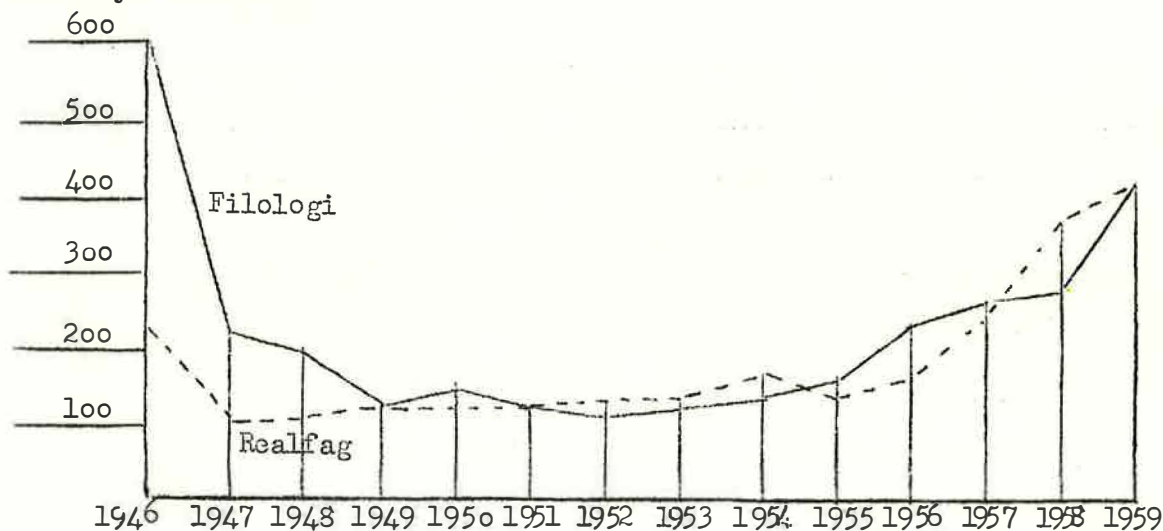
A n t a l l n y e s t u d e n t e r d e e n k e l t e å r.					
	1955	1956	1957	1958	1959
Filologi ¹⁾	64	78	100	94	133
Realfag ¹⁾	45	70	58	71	107

1) Registrert på universitetets sekretariat.

Diagrammet i figur II viser tilgangen til filologi- og realfagstudiet ved Universitetet i Oslo særskilt.

Figur II. - Tilgang på nye studenter til filologi- og realfag ved Universitetet i Oslo årene 1946-1959.

Antall nye studenter.

Rekrutteringen til de fleste åpne studier ved Universitetet i Oslo gikk sterkt tilbake de første årene etter krigen og lå usedvanlig lavt i årene 1950-ca. 1955. Etter 1955 inntreer det en rask økning. Sterkest har økningen vært for filologi og realfag som begge har fått tilgangen omlag 3-doblet på de 4-5 siste årene.

For psykologi og jus har utviklingen vært mer moderat, men også for disse fagene er det en markert stigning. Tilgangstallene de 2 siste årene er de høyeste siden 1950.

For sosialøkonomi har tilgangen økt de 3 siste årene, men her ligger den fremdeles temmelig lavt om vi sammenlikner med tilgangen for 1952.

Tilgangen til det teologiske studiet har svinget en del de siste årene, men lå i 1959 høyere enn i noe år siden 1947.

Til det medisinske studiet er det tatt opp 130 studenter de siste 2 årene. 40 av hvert kull skal fullføre studiet i Bergen.

Opptakingstillene til det farmasøytiske studiet har svinget noe. I 1959 ble det tatt opp 41.

Tilgangen på studenter til høyskolene i 1959 vises i tabell 5. Tallet på nye studenter ligger ca. 4 % høyere enn antatt i NAVF's prognose (melding nr. 2 1959).

Tabell 5. - Antall studenter tatt opp ved høyskolene i Norge i 1959.

Odontol. institutt (Univ. i Oslo)	NHH Bergen	NTH Trond-Heim	NVH Oslo	NLH Ås	I alt
51	50	374	20	91	586

Tilgangen til studier i utlandet.

Ifølge foreløpige oppgaver fra Statens lånekasse for studerende ungdom begynte ca. 550 studenter på akademiske studier i utlandet i 1959, mot 635 året før. Dette er en nedgang på ca. 13 % fra i fjor. Her må det tilføyes at tallene for 1959 er helt foreløpige anslag, og at det derfor er mulig at nedgangen i studenttallet er overvurdert. Nedgangen skyldes at tallet på nye ingeniørstudenter antas å ha gått ned. De som reiste ut i 1959 fordelte seg slik på fag: (Tallene for 1958 står i parentes) Ingeniør- og arkitektfag ca. 200 (330), medisin ca. 160 (170), odontologi ca. 100, handelsefag ca. 90. 225 112 64

Særlig tilgang på nye studenter i 1959 ved norske og utenlandske læresteder vises i tabell 6. Tabellen viser også hvor stor prosentandel de nye studentene utgjør av artiumskullet.

Tabell 6. - Nye studenter i 1959 ved norske og utenlandske læresteder. - Absolutt antall og i prosent av artiumskullet.

Nye studenter.				
	Ved universitetene i Bergen og Oslo og Menighetsfakultetet	Ved norske høyskoler	Ved læresteder i utlandet	Nye studenter i alt
Antall	1674 x)	586 xx)	550	2810
% av artiumskullet	34,2	12,0	11,2	57,4

x) Antall som har tatt forberedende prøve i filosofi i 1959 + antall tatt opp ved farmasøytisk institutt. xx) Lærerhøgskolen er ikke medreknet, heller ikke Statens arkitektkurs i Oslo.

Ifølge anslaget i tabell 6 utgjorde tilgangen på nye studenter i 1959 57,4 % av artiumskullet. Dette er langt høyere enn i begynnelsen av 1950-årene da studenttilgangen antakelig lå på 35-40 % av artiumskullet.

I Sverige har det vært en overgangsprosent på 75 fra gymnas til universitet og høyskoler de senere årene.

Samlet antall studenter ved norske og utenlandske læresteder i 1959.

Stigningen i tilgangen på nye studenter har allerede slått ut i sterk økning i det totale antall studenter ved universitetene, noe som går fram av tabell 7 nedenfor. De 3 siste årene har tallet økt fra 3642 til 5926 eller med vel 60 %. Økningen kan for en del skyldes bedre registrering (som følge av kravene til den nye studentstatistikken).

Tabell 7.- Samlet studentantall ved universitetene i Bergen og Oslo året 1938 og årene 1946-1959.

S a m l e t s t u d e n t a n t a l l d e e n k e l t e å r.															
	1938	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Universitetet i Bergen	(107)	284	234	417	394	391	352	403	451	415	472	545	617	740	951
Universitetet i Oslo	4229	6209	6005	4946	4898	4682	3694	3463	3358	3319	3177	3097	3514	4343	4975
Begge universitet	4336	6493	6239	5363	5292	5073	4046	3866	3809	3734	3649	3642	4131	5083	5926

Tabell 8 viser samlet antall norske studenter årene 1956-1959 fordelt på norske og utenlandske læresteder. Tallene er sammenliknet med studenttallene i Danmark, Finland og Sverige. For Norge og Sverige er også angitt prognosetall for 1965 og 1970. De norske prognosetallene er hentet fra NAVF's melding nr. 2 1959 (alternativ II) og de svenske fra "1955 års universitetsutredning", bind VI.

Tabell 8. - Samlet antall studenter i Norge og andre nordiske land årene 1956-1959. Prognose for Norge og Sverige for årene 1965 og 1970.

År	Studenter i Norge	Norske studenter i utlandet	Norske studenter i alt	Studenter i		
				Danmark	Finland	Sverige
1956-57	5990	2430	8420	11973	15824	23736
1957-58	6686	2788	9474		16866	26040
1958-59	7817	3257	11074			28343
1959-60	8826	3100	11926			30950
1965	14321	3000	17321			44880
1970	17961	3000	20961			53130

Studenttallene 1956-1959 i tabell 8 er for Norge hentet fra Kirke- og undervisningsdepartementets budsjettproposisjon (St.prp. nr. 1 1957-60), for Danmark og Finland fra Statistisk Årbok 1958 og 1959 og for Sverige fra "1955 års universitetsutredning", bind VI. Studenttallene gjelder akademiske studier i vanlig mening. Höyere gymnastikkundervisning er trukket fra i oppgavene.

Oversikten viser at Norge har et lavere studenttall enn nabolandene, både absolutt og i forhold til folketallet. I prognosene er det forutsatt at det norske studenttallet öker med 75,8 % fram til 1970 og det svenske med 71,7 %. Norge vil etter disse forutsetningene i 1970 fremdeles ha et lavere studenttall i forhold til antall innbyggere enn Sverige.

Tabell 9 viser antall studenter pr. 1000 innbyggere i de to land i 1959 og etter prognosene i 1965 og 1970.

Tabell 9. - Antall studenter pr. 1000 innbyggere i Norge og Sverige i 1959 og ifölge prognoser for 1965 og 1970. x)

År	Folketall		Antall studenter		Studenter pr. 1000 innbyggere	
	Norge	Sverige	Norge	Sverige	Norge	Sverige
1959-60	3583800	7468000	11920	30950	3,3	4,1
1965	3699800	7607600	17321	44880	4,7	5,9
1970	3801700	7733500	20961	53130	5,5	6,9

x) Oppgavene over folketallet i Norge er hentet fra Statistisk Sentralbyrå. De svenske befolkningstallene er hentet fra "Befolkning och näringsliv", Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen. Studenttallet i 1959-60 er satt i relasjon til prognosetall over befolkningen i 1960 for begge land.